

นิพพานอัคระปอง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๑

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เห็นวัตถุใด เพราะตื่นในวัตถุ ตื่นในรูปแบบ พอตื่นในรูปแบบ คำว่าธรรมะจัดสรรๆ แล้วทำไมถึงว่าคนเข้าไปแล้วถึงว่าคนมันมีมาก แล้วมันมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย คนก็เห็นสวย เห็นงามในวัดเขา คนเป็นแสนด้วยนะ แต่งตัวสวยงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย นั่นยกจากคำขึ้นมาสูงได้

แต่เวลาพระ เห็นไหม เวลาพระบวชขึ้นมาเป็นพระมันสมมุติ เป็นศีล ๒๒๗ เป็นพระอยู่แล้ว พร้อมกับการเป็นพระ แล้วพระพุทธรูปเจ้าปัญญาดีขึ้นมา ฐุดงควัตร ศีล ๒๒๗ นี้พื้นฐานแล้ว แต่ยังมีฐุดงควัตร ยังให้มีการอบรมศีลภาวนา ฉันทะก็ฉันทะพอแต่ให้มีหล่อเลี้ยงเหมือนเพลารดเท่านั้นเอง ต้องให้มันหนักขึ้นไป แต่นี้ถึงพระลงมา

โยมเห็นสภาพ เห็นการจัดตั้ง โยมต้องตื่นตื่นแน่นอน แต่พระเห็นการจัดตั้ง ดึงให้พระต่ำลง เพราะว่าศีลในศีลใจ พระพุทธรูปเจ้าสอนศีลในศีล ศีลคือว่ามีศีลอยู่แล้วเป็นปกติ แต่ฐุดงควัตร หรือว่าวัตรปฏิบัติต่างๆ ถ้าเป็นวัตรที่เป็นอุปัชฌายวัตร อะไรนี่ เป็นอาบัติทุกกฏ ปรับอาบัติเลย แต่ฐุดงควัตรนี้ ใครไม่ทำก็ไม่ปรับอาบัติ แต่ให้ทำให้สูงขึ้น

ทีนี้เราพอใจในแค่รูปแบบไป พอใจในแค่วัตถุนิยม ฉะนั้น พระถึงได้เสียใจ เพราะว่าในเมื่อมีการคลุกคลี มีการสะสม แล้วมันจะสูงเข้าไปได้อย่างไร? เพราะในการอุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์ เป็นสมมุติสงฆ์ ความเป็นพระมันเป็นด้วยศีลอยู่แล้ว ต้องให้มันละเอียด ให้มันสูงขึ้นไป แต่ถึงมาเกาะเกี่ยวกับญาติโยม เห็นไหม เกาะเกี่ยวกับญาติโยมด้วยรูปแบบ เป็นแสนนั่งอยู่ แล้วพระเรียบร้อยหมด

นี่ถ้าโยมถูกต้องอยู่ ดึงให้โยมขึ้นมา แต่ดึงให้พระต่ำลงมา เพราะต้องมาอยู่ในรูปแบบนั้น นี่เป็นวัตถุใด ถึงบอกว่ามันถึงผิดตรงนั้น แล้วถ้ามีอย่างนี้แล้ว มันมีแต่เป็นอย่างนี้มากขึ้นไป จะ

ให้สูงขึ้นไม่เชื่อ เห็นไหม อายตนะนิพพาน ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นนิพพานหรือ? คนคิดคุณนะ คุณนั้นหรือเป็นคน คุณนั้นเป็นคุณ คนนั้นเป็นคน

แล้วมนุษย์นี้เหมือนกัน อายตนะเปรียบเหมือนคุณ ตา หู จมูก ลิ้น กาย เปรียบเหมือนคุณ ใจไหม? เปรียบเหมือนคุณ แล้วใจล่ะ? ใจเป็นใจ แต่ใจสัมผัส ใจมีขั้น ๕ อายตนะนิพพานเป็นไปไม่ได้ นกในกรงทองง อยู่ในกรงทองนะ กรงถึงเป็นทอง นกก็ทุกข์ นกคือตัวใจใช่ไหม? กรงทองคือกรงทอง กรงทองเหมือนอายตนะง อายตนะภายนอก-ภายใน ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี้ อายตนะนิพพาน มันไม่ใช่

สภาวะธรรม เห็นไหม สภาวะธรรมคืออะไร? คือสภาวะธรรม พุทธะภาวะคืออะไร? สภาวะธรรมง ในอภิธรรมบอกว่าขั้น ๕ นี้ไม่มีตัวตน ขั้น ๕ นี้เป็นสภาวะเฉยๆ ขั้น ๕ นี้เป็นสภาวะ อายตนะนี้เป็นสภาวะ ถ้ากระทบถึงจะเกิดขึ้น เป็นสภาวะง เป็นสภาวะคือว่าเป็นนามธรรม เป็นการกระทบกัน เป็นการกระทบกันเกิดขึ้นอย่างหนึ่งถึงเป็นสภาวะ สิ่งที่ไม่เป็นนิพพานหรือ? มันเป็นสภาวะที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป

ถ้ามีการกระทบกระทบกันถึงเกิดขึ้น มีข้าวบวก ข้าวลบ ต้องสปาร์คกันถึงเกิดพลังงานขึ้น แล้วตัวนั้นหรือจะเป็นนิพพาน? มันไม่ใช่นิพพาน เห็นไหม เป็นสภาวะธรรม แต่ในการประพฤติปฏิบัตินะ ในการประพฤติปฏิบัติต้องอาศัยตัวนี้ง เพราะเป็นปัจจุบันเพื่อเข้าไปหาถึงใจง ต้องอาศัยตัวนี้นะ มันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป มันเป็นปัจจุบันธรรม เห็นไหม ขั้นเกิดขึ้น ขั้น ๕ ตัวขั้น ๕ มันจะเกิดขึ้น เพราะใจมันเกาะเกี่ยว ต้องดูเป็นไตรลักษณ์ง ให้เห็นสภาวะความเป็นจริง

ไตรลักษณ์นี้สำคัญมาก นิพพานไม่ใช่อดีต และไม่ใช่อนัตตา แต่อนัตตานี้เป็นเครื่องดำเนินที่ถูกต้องนะ อนัตตานี้สำคัญมากเลย สำคัญมาก แต่ถึงจุดหนึ่งแล้วมันก็ไม่ใช่อนัตตา ไม่ใช่อดีตและไม่ใช่อนัตตา แต่อนัตตานี้เป็นสภาวะง อดีตนี้คงที่อยู่แล้ว แต่อนัตตานี้เป็นสภาวะที่พัฒนาตัวขึ้นเอง

อย่างเช่นข้าวดิบ เราต้มแล้วมันก็สุกขึ้นมา สุกแล้วเราจะทำอะไรให้มันเป็นของขึ้นไป มันไม่คงที่ เห็นไหม เป็นสภาวะของอนัตตา เพราะมีความเป็นอนัตตามันถึงเปลี่ยนแปลงสภาวะได้ พระพุทธเจ้าสอนถึงการเปลี่ยนแปลงจากปุถุชนเป็นอริยบุคคล ขึ้นไปเรื่อยๆ ขึ้นไปเรื่อยๆ นี้ ใจขั้น ๕ ถึงเป็นภาวะธรรม

เขาบอกไม่มีตัวตน มี มีเพราะมีเราไง ฉะนั้น พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ถึงว่าสุอุปาทิเสสนิพพาน เหลือเศษส่วน เห็นไหม เหลือขั้น ๕ กับใจนี้พร้อมกัน แต่ไม่มีกิเลส เป็นสภาวะ แต่ถ้าเป็นปุถุชนนี้เป็นขั้นฆราวาส เพราะขั้นฆราวาสมันถึงจะมีเรา มีเขา เพราะมีเรา มีเขา มีแต่ความยึดมั่นถือมั่น มันถึงว่าเป็นเราไง เพราะขั้นนี้เป็นสภาวะธรรม อภิธรรมเขาว่าอย่างนั้นนะ เขาบอกว่าขั้น ๕ นี้เป็นสภาวะ ไม่มีตัวตน จับต้องอะไรไม่ได้ ไม่ควรยึด ไม่ควร

อันนั้นมันเป็นพระอรหันต์แล้ว เห็นไหม เป็นพระอรหันต์แล้วถึงว่าสภาวะต้องเป็นสภาวะลี ที่นี้มันชักเข้ามาตรงนี้ ตรงที่แบบว่าอายตนะนิพพานถึงเป็นไปไม่ได้ ถึงว่าความไม่รู้ตามความเป็นจริง พอความไม่รู้ตามความเป็นจริง ก็ต้องมาเกาะเกี่ยวสิ่งที่ว่าจินตนาการได้ มาเกาะเกี่ยวสิ่งที่ว่าจินตนาการได้ถึงจะบอกว่าต้องให้เป็นรูปแบบไป ถึงว่าเอาระบบนี้เข้ามา เข้าระบบไป

คือว่ามีคุณอยู่แล้วโดยธรรมชาติ คือขั้น ๕ คืออายตนะมันเป็นคุณอยู่แล้ว เพราะมันคิดซึ้งโดยธรรมชาติไป แต่เพราะความไม่รู้เท่า ความเป็นจริง อานธรรมะไป ถึงจินตนาการเป็นระบบขึ้นมาซ้อนเข้าไปอีกไป สมุทัยซ้อนสมุทัย ถึงบอกว่าอันนี้เป็นอายตนะนิพพานไป องค์ของนิพพาน จะทำให้ถึงเห็นนิพพานไป เห็นไหม มันถึงว่าเป็นการตั้งอีกจุดหนึ่งขึ้นมา ที่ว่าเป็นลัทธิหนึ่งขึ้นมาในศาสนาไป ไปตั้งลัทธิหนึ่ง ก็คือว่าเป้าหมายต่างไปจากหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเลย

แล้วพระเป็นอย่างนั้น รูปแบบ สร้างรูปแบบกันมาเป็นอย่างนั้น แล้วมันทำไมไม่เป็นอย่างนี้ล่ะ? มันถึงว่ามาเป็นที่เป็นอย่างนั้น มันถึงว่าดึงพระให้ต่ำลงมาไง ต่ำลงมาให้อยู่ตรงนี้ ทำไมไม่ปล่อยไปตามความเป็นจริงล่ะ? ปล่อยไปตามความเป็นจริงของใจแต่ละดวงที่ต้องเป็นไปตามความเป็นจริงสิ ไม่ใช่สร้างรูปแบบขึ้นมา เห็นไหม ก็คือว่าเป็นนิพพานจัดตั้งไป เป็นนิพพานสำเร็จรูปไป นิพพานอัครปกป้อง แล้วมันจะเป็นไปอย่างนั้นได้อย่างไร? เป็นนิพพานอัครปกป้องแล้วก็เอามาให้กันเลย มันเป็นไปไม่ได้

สภาวะตามความเป็นจริงนี้ สิ่งที่เป็นสภาวะอยู่นี้เป็นสภาวะตามความเป็นจริง เป็นอภิธรรม แต่เพราะมีกิเลส มีความยึดมั่นถือมั่น อันนี้มันถึงว่าสภาวะนั้นก็เป็นอย่างนั้น เราไปยึดสภาวะนั้นเป็นเรา เราถึงว่าต้องสร้างสมมุติขึ้นไป เห็นไหม อย่างเช่นภาวณา สร้างสมาธิขึ้นมา

เพราะสมาธิก็เป็นเรา เราควบคุมเราได้ใจเป็นสมาธิ ถึงเอาสมาธิเชื่อมกับปัญญา เชื่อมกับงานที่ ชอบ เป็นมัคคะอริยสังจัจ

นี่พระพุทธเจ้าสอนตรงนี้ เน้นตรงนี้มากเลย เน้นเรื่องปัญญาๆ แต่เขาก็ว่าของเขาเป็น ปัญญาณะ ก็ปัญญาอบรมสมาธิใจ ปัญญารูปแบบ ปัญญาจัดตั้ง ปัญญาอัคระป้อง ปัญญาอัคระป้องแล้วบังคับด้วยว่าต้องให้เป็นแบบนี้ละ บังคับจนแบบว่ากลายเป็นการเคร่งเครียดใจ คนต่อต้าน คือการเคร่งเครียดว่ามันเป็นไปไม่ได้ที่ให้คนทั้งโลกคิดแบบเดียวกัน เห็นใหม่

ปัญญาอัคระป้อง ให้คนทั้งโลก ให้ลูกศิษย์ทั้งหมดต้องเป็นอย่างนี้อย่างเดียว อย่างอื่น เป็นไปไม่ได้ แต่พระพุทธเจ้าสอนตามจริต ตามนิสัย ตามกรรม ตามอำนาจวาสนาใจ ถึงบอกว่า พระพุทธเจ้าฉลาดมาก แล้วมีอนาคตังสญาณใจ รู้ว่าคนๆ นี้เคยทำอะไรมา ต้องเอาสิ่งนั้นเข้าไป แก้ใจ เวลาเขาอ้างเขาก็อ้างเหมือนกัน อ้างจุดป็นถก อ้างแต่กรรมอย่างนั้นนะ

ไอนี้พอเราอ้างอย่างนี้ปั้บ เหมือนกับประเพณีวัฒนธรรม แต่ละภาคไม่เหมือนกัน อย่าง ทางใต้ก็อย่างหนึ่ง ประเพณีเลี้ยงเปรต อีสานก็อย่างหนึ่ง เหนือก็อย่างหนึ่ง เพราะอะไร? นี้ เพราะว่าครูบาอาจารย์ที่เป็นต้นการสะสมมา การตกผลึกของวัฒนธรรมใจ ครูบาอาจารย์เขาเห็น สภาพแบบนั้น ก็เอาสิ่งนี้เป็นตัวชักนำใจ

อย่างเช่นจุดป็นถกก็เป็นอย่างหนึ่งใช่ไหม? พระสารีบุตรก็ปัญญาอย่างหนึ่ง ความเห็น ถนัดของแต่ละบุคคลนี้สะสมมาๆ กลายเป็นความตกผลึกของประเพณีวัฒนธรรมแต่ละท้องที่ บุญเลี้ยงเปรตในพรรษา ทางอีสานข้าวประดับดิน ทางเหนือก็ไปอย่างหนึ่ง ทางใต้ก็ไปอย่างหนึ่ง เดือนสิบ เห็นใหม่ นี้ไม่เหมือนกัน เลี้ยงหมาๆ ของเขา อันนี้ถึงบอกว่าจะชักเข้ามาตรงนี้ใจ ตรง ที่ว่าจริตนิสัยไม่เหมือนกัน การเข้าหากรรมไม่เหมือนกัน ถนนมีหลายเส้น มีหลายรูปแบบ กรรมฐานมี ๔๐ ห้อง

ปัญญาเป็นปัจจุบันนะ เป็นภาวนามยปัญญา เกิดขึ้นจากปัจจุบัน แต่ต้องเกิดขึ้นจากการที่ เราหนุนขึ้นไปจากที่ว่าเป็นเรานี้แหละ เพราะอภิธรรมปฏิเสฐความเป็นเราแต่แรกใจ ปฏิเสฐ ความเป็นเราแต่แรก เหมือนกับเราชักว่า เราเล่นว่า ว่าวขึ้นไปบนอากาศ มันต้องมีสายชักขึ้นไปว่าวถึงขึ้นได้ เราไม่มีสายชักว่าวเลย เราจับว่าวมาโดยไม่มีสายนะ เราจะให้ว่าวขึ้นไปกลาง อากาศได้อย่างไร?

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าสภาวะนี้ไม่ใช่เรา อะไรก็ไม่ใช่เราเลย เราก็ก้าวเดินไม่ได้ เราต้องก้าวเดิน เราต้องมีสายป่าน สายป่านบังคับนี้ บังคับทิศทางให้ว่าขึ้นไปสู่กลางอากาศ พอว่าขึ้นไปติดลมบนแล้ว ถ้าเราตัดเชือกว่าจะไปตามสภาวะของมันเลย แล้วจะตกที่ไหนก็ได้ เพราะมันไม่มีสายป่าน สายป่านนี้คือเรา ถ้าคือเรา นี่มันก็เป็นเรา เป็นเราเป็นโลกียะ เห็นไหม แต่ก็ต้องอาศัยสายป่านนี้ขึ้นไปก่อน ชักให้ว่านี่ขึ้นไปกินลมบนก่อน ทีนี้ถ้าปฏิเสธความไม่มีเราตั้งแต่ทีแรก มันก็เหมือนกับว่านี่ไม่มีสายป่าน แล้วจะขึ้นอย่างไร?

การปฏิบัตินั้นถึงไม่มีเริ่มต้นนับหนึ่ง ไม่มีเหตุผล อยู่กันแบบไปวันๆ หนึ่งใจ อันนั้นอกิธรรม แต่สภาวะอัคระปิองมา บังคับมาให้เป็นจริงเลยก็เหมือนกัน บังคับให้เห็นเลย โดยที่ว่ายังไม่รู้เท่าความเป็นจริงใจ คือว่าบังคับให้เห็นภาพที่ไม่เคยเห็น บังคับให้รู้สิ่งทีโลกนี้ไม่มี นิพพานเป็นเรื่องพ้นจากสามโลกธาตุใจ วัฏวนนี้พ้นจากสามโลกธาตุนี้ไป แล้วบังคับให้เป็นองค์นิพพานมันก็เห็นแค่แสง เห็นแค่ความสว่างไสวของนิมิตเท่านั้นเอง แต่ก็บังคับมา มันก็เลยเป็นไปไม่ได้ตามความเป็นจริง เป็นลัทธิๆ หนึ่งต่างหากออกไปเลยแหละ